

قرار ندارد اشراف دارید؟

ما برای نظارت بهداشتی و پزشکی بر اماکنی که عموم مردم از آن بهره‌مندند، مشکلی نداریم. حتی پادگانهای ارتش، رستورانهایی که در مکان خصوصی ایجاد شده ولی عرضه عمومی دارد و... با همکاری وزارت بهداشت نظارت و رسیدگی داریم.

البته مکان خصوصی به تبع قانون، جزء حریم خصوصی اشخاص است و تنها در صورتی می‌توانیم به آن وارد شویم که در آنجا، امور عمومی صورت گیرد. مثلاً در منزل مسکونی، تولید مواد غذایی یا بسته‌بندی انجام شود و به لحاظ حفظ سلامت جامعه، قادر به دخالت هستیم و با گزارش هر ذی‌نفعی رسیدگی می‌نماییم. میادین تره‌بار، بیمارستانها، درمانگاهها، ترمینالها، پایانه‌های مسافری و... همه تحت نظارت این دادسرا قرار خواهند گرفت.

◀ **حسین اکبری - بازپرس شعبه دوم**

به قضائی که به مسائل مالی، اخلاقی و سیاسی آلوده نمی‌شوند باید بها داد

دارای لیسانس حقوق قضایی از دانشگاه علوم قضایی - عضویت در پلیس قضایی در سالهای ۷۴-۶۲ و ۸ سال سابقه کار قضایی، قاضی تحقیق، دادرس و سپس رئیس شعبه سوم و معاون قضایی دادگستری استان بوشهر و بازپرس دادسرای ناحیه ۱۲ در تهران.

■ نظر شما در مورد حذف دادسرا از تشکیلات قضایی در سال ۷۲ چیست؟
این یک خیانت به تشکیلات قضایی و سدی

شناخته شده‌ای که مستقل و عدالت محور است، با توصیه یا تقاضای غیر قانونی مواجه گردد. اما در صورت بروز، بهتر است این توصیه‌ها برای تکمیل بیشتر پرونده و شناخت متهم، و شرایط وقوع جرم، مورد بهره‌گیری قرار گرفته و قاضی تلاش نماید، اعمال فشار و درخواستهای غیرقانونی اصولاً از هر منشأ صورت نگیرد تا برای رد هر یک از این درخواستها با مشکل جدیدی روبه‌رو نشود.

■ در این شعبه چه مقدار از پرونده‌ها منجر به صدور کیفرخواست می‌شوند؟

با توجه به اینکه درخصوص همه صلاحیتهای این دادسرا، پرونده به این شعبه ارجاع می‌شود، باید در نوع آنها تفکیک قائل شد.

در پرونده‌های علائم تجاری یا احیای حقوق دارندگان آن، در استنادها با الزام به رعایت آن و در موارد دیگر، نیز به صورتی که مسائل به نفع مردم، حل و فصل گردد، عمل می‌کنیم و پس از رفع معایب و موانع، علی‌الاصول، با قرار منع تعقیب یا باسازش طرفین، کیفرخواست صادر نمی‌شود.

امادر خصوص مسائل بهداشت مواد غذایی و یا سایر اموری که در آنها جرمی به عمد توسط متهم صورت گرفته و مدارک کافی در پرونده موجود است، بدون هیچ‌گونه چشم‌پوشی، قرار مجرمیت صادر و با صدور کیفرخواست، به دادگاه ارسال می‌شود. بیش از ۶۰ تا ۷۰ درصد پرونده‌های بهداشتی و ۱۰ تا ۲۰ درصد سایر پرونده‌های ارجاعی، با صدور کیفرخواست به دادگاه ارسال می‌گردد.

■ مرزهای نظارت شما تا کجا جاست؟ آیا بر تخلفات پزشکی، بهداشتی و غذایی در زندانها و سایر مکانهایی که در دید عموم

اغلب متهمان با نقشه قبلی یا حداقل با علم به نتیجه عملکردشان مبادرت به انجام جرم می‌نمایند. اما پزشکان در تمام مراحل درمان بابت، منظور و هدف رفع بیماری از بیمار، فعالیت می‌کنند.

بنابراین یک پزشک برخلاف سایر مجرمین، هرگز چه به لحاظ مسائل انسانی و چه به لحاظ شأن و شخصیت خود، حاضر نیست درمان وی به نتیجه نرسد، لکن درحین جراحی با درمان و... ممکن است مسائلی را از ذهن به دور دارد که قصور پزشکی محسوب می‌شود و دیده مقرر، تعیین می‌گردد. پرونده‌های دادگستری نیز تأخیری در پرونده‌های پزشکی ندارد.

مگر آنکه همین شکایت درنظام پزشکی - مرجع رسیدگی به تخلفات صنفی - نیز مطرح و در پرونده پرسنلی آنها ثبت گردد که در اشتغال، ارتقاء و... مؤثر است.

■ آیا به عنوان بازپرس احساس استقلال می‌نمایید؟

در سال ۸۲ با احیای دادسرا، مشکل عمده رسیدگی به پرونده‌ها به جهت وجود دو نقش برای قاضی - حاکم بین طرفین و دادستان - که با سیستمهای عدالت محورا اسلامی و حتی اروپایی سازگاری نداشت، حل شد. اما در سیستم فعلی نیز، بازپرس استقلال تام ندارد. پس از احیای دادسرا با اصلاحاتی در قانون آ. د. ک به نظرمی رسد نیازاست قانونگذار بانگرشی عمیق و همه جانبه، استقلال نظر بازپرس را در کنار نحوه رسیدگی در دادسرا مدنظر قرار دهد.

قابل ذکر است که سیستم دادسرای اولیه در ایران برگرفته از سیستم فرانسوی بوده که در آن سیستم نیز امروزه، تغییرات بسیار از جمله استقلال بخشی بیشتر به نظر بازپرس صورت گرفته که توجه به تغییرات حادث منجر به حصول نتیجه مطلوب خواهد بود.

■ چه مقدار از اختلافات با دادستان به دادگاه ارجاع می‌شود؟

با توجه به اینکه این دادسرا ویژه رسیدگی به جرایم خاصی است، اختلاف مذکور کمتر از دیگر دادسراها بوده که قطعاً علت آن اشتراکات و همفکرهای نزدیک نماینده دادستان قضات و بازپرسان است.

■ با مقوله سفارش و توصیه چگونه روبه‌رو می‌شوید؟

هر یک از قضات محترم، با پدیده «توصیه» به گونه‌ای برخورد می‌کنند که البته تمام این برخوردها، برای ایجاد حسن اعتماد در مردم و بر مبنای استقلال قاضی و عدالت محوری است. به ندرت اتفاق می‌افتد، قاضی

حسین اکبری ▲

بر اجرای عدالت بود. زیرا معتقدم تشکیلات دادسرا هیچ منافاتی با شرع مقدس ندارد و از آنجا که اسلام نیز خواهان عدالت است. در جرایم کیفری، وجود دادسرا، عامل گسترش عدالت می باشد. البته به شرط آنکه باتوجه به میزان جرایم و فرهنگ ارزشهای جامعه پایه ریزی گردد.

■ آیا به عنوان بازپرس احساس استقلال می نمایید؟

بله. در قانون به استقلال بازپرس اشاره دارد. هر چند نواقصی موجود است که باید در آیین دادرسی مربوطه اصلاح شود.

■ به نظر شما چه مواردی باید مدنظر قانونگذار قرار گیرد؟ و از دادستان چه انتظاری می رود؟

دادستان باید بانگوش اصلاحی نسبت به مجرم، تقاضای تعقیب و مجازات وی را بنماید و بعضاً در جرایم کم اهمیت که از طرف شهروندان در دستکاری ممکن است صورت گیرد، ایجاب می نماید با ارشاد و تذکر و اخذ تعهد و با مکانیزم تعلیق مجازات، موضوع را خاتمه داد. دادستان همواره باید از پرسنل قضایی و اداری که معتقد قانون و وفادار به عدالت هستند، حمایت نماید. در بعد تخصصی شدن، لازم است قانونگذار با اشراف کامل از قوانین سابق التصویب خود و مجالس قبلی، تحقیق جامع در خصوص قوانین کشورهای پیشرفته و مترقی، با رعایت نکات کامل ادبی در تدوین مواد و خودداری از استفاده از کلمات مبهم که تعریف درستی از آن در ادبیات وجود ندارد، و با دقت کافی در تدوین قوانین ماهری و جمع آوری قوانین پراکنده در ایجاد قانونی جامع و مانع در خصوص موضوعات مشخص تلاش نماید با دقت در این امور قانونگذار دیگر مجبور نخواهد بود نسبت

به تدوین اصلاحیه اقدام کند.

■ در مورد این دادسرا چه پیشنهادی دارید؟

ضمن اینکه لازم است در خصوص جرایم پزشکی، علائم تجاری، مواد غذایی و بهداشتی و... تمهیداتی برای بالا بردن اطلاعات تخصصی قضات اندیشیده شود، تخصصی شدن موارد رسیدگی در شعب، ضروری به نظر می رسد. خوشبختانه کادر همکاران قضایی از افراد مطلع که از حسن شهرت نیز برخوردارند انتخاب شده است. اما در آینده، با توجه به افزایش حجم کار، افزایش تعداد قضات نیز اجتناب ناپذیر خواهد بود. همچنین زمان اعلام نظر کارشناسی توسط کمیسیون نظام پزشکی، قریب به یک سال، و توسط کمیسیون پزشکی قانونی حدود ۵ تا ۳ ماه است که نبود سیستم کارشناسی توانا و سریع، علت آن است. نیروی انتظامی نیز در مورد موضوعات ارجاعی، تخصصی ندارد و امکانات لازم را نیز به کار نمی گیرد. که همه موجب اطاله دادرسی می شود.

■ آیا پزشک می تواند در شرایط اضطراری، از مقوله اخذ رضایت چشم پوشد؟

مطابق قسمت اخیر ماده ۶۰ ق. م. ا.، در موارد فوری و اضطراری که اجازه گرفتن ممکن نباشد و موجب تأخیر در درمان بیمار باشد، نیازی به اخذ رضایت از بیمار نیست و در صورتی که پزشک مرتکب قصوری نگردد و رعایت ضوابط و مقررات را بنماید، ضامن خسارات نمی باشد.

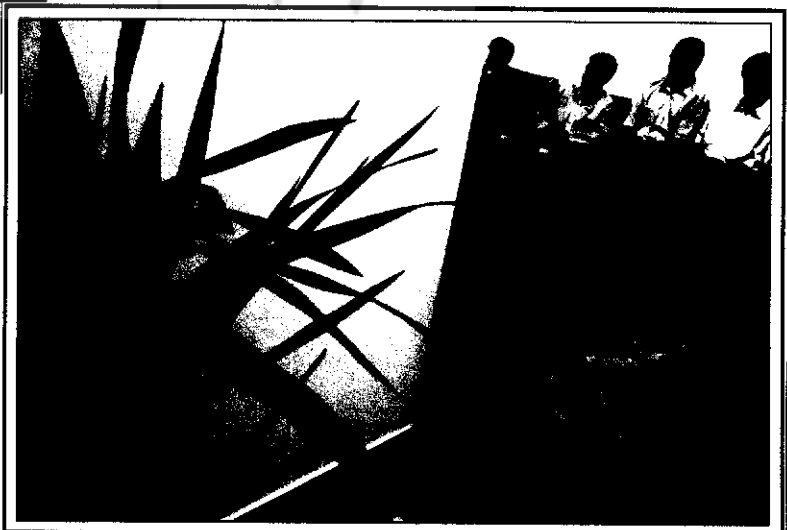
■ قصور پزشکی منجر به فوت چه عواقبی دارد؟ خودداری از معاینه و درمان چگونه؟

مطابق بند ۲ ماده ۵۹ ق. م. هر نوع عمل جراحی یا طبی مشروع با رضایت بیمار و رعایت موازین فنی و نظامات دولتی جرم

محسوب نمی شود. در صورت قصور - عدم رعایت موارد مذکور - منجر به فوت، علاوه بر ضمان مالی (دیه) به موجب ماده ۶۱۶ قانون مذکور، مسبب به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهد شد و علاوه بر اینها، به موجب رأی هیأت نظام پزشکی، قابل مجازات اداری است. خودداری از درمان نیز علاوه بر تخلف صنفی و انتظامی، در صورت احراز رابطه سببیت بین ترک فعل پزشک و فوت یا صدمه بیمار، پزشک یا مسئولین بیمارستان ضامن خواهند بود.

■ چه تعریفی از جایگاه قاضی و سطح قضاوت در ایران دارید؟

بخشی از شأن قضات به قانونگذاران و مسئولین مملکتی و بخشی به خود قضات مربوط است. در حالی که قضات اغلب کشورها به قدری در رفاه به سر می برند که دغدغه مالی ندارند. و باید بررسی شود برای استخدام در تشکیلات قضایی آنها، چه ویژگیهایی مدنظر است. معمولاً در کشورهای پیشرفته، قضات از بین وکلا و کارشناسان خوشنام انتخاب می گردند که سابق طولانی در مسائل حقوقی دارند. نه صرفاً از بین لیسانسهای حقوق. قانونگذاران این کشورها، شأن قضاوت را در مصوبات خود منعکس نموده و به قاضی اعتماد کامل نشان می دهند و منزلت وی را حتی از مقامات سیاسی نیز بالاتر می داند. لکن در سیستم ما علی رغم شعارهایی که داده می شود، اثری از این اعتماد نیست. در نقطه مقابل آن دسته قضاتی قرار دارند که در محل کار خود، پرخاشگری نسبت به ارباب رجوع یا بی دقتی در بیان عبارات و ابراز عقیده های ناپه جا قبل از استماع اظهارات طرفین و برخورد ناشایست با وکلا، حیثیت کارقضایی را از بین می برند. قضاتی که در محیط خانوادگی و فامیلی خویش، جاه طلب، تندخو و بدرفتار شناخته می شوند یا افرادی که به کسب سرمایه و مال اندوزی، توجه بیش از حدی دارند، شأن قضاوت را لکه دار می کنند. قضاتی که با ظاهر ژولیده و لباسهای نامرتب در محل کار خود و جامعه حاضر می شوند، قضاوت را به مسخره گرفته اند. البته باید این را پذیرفت که علی رغم مشکلات مالی و تراکم کار و فشار بی امان کار، قضات خوب، خود را حفظ کرده اند. با ایمان و اعتقادی که به شریعت اسلام دارند، وظایف محوله را انجام می دهند. در شرایط کنونی، قضاتی که خود را حفظ کرده و آلوده به مسائل مالی، سیاسی و اخلاقی نمی گردند، افراد بسیار با ارزشی هستند که باید به آنها بها داده شود.

◀ ابوالحسن رضایی - دادیار شعبه سوم

حقوق یک قاضی تازه کار در انگلستان ۱/۵ برابر حقوق نخست وزیر است

ابوالحسن رضایی

لیسانس حقوق و لیسانس بهداشت محیط از دانشگاه تهران، دارای چهار سال سابقه قضایی؛ از اواخر سال ۸۰ تا آبان ماه ۸۱ به عنوان قاضی تحقیق دادگاههای عمومی اهواز و سپس تا فروردین ۸۳ به عنوان دادرس علی البدل دادگاههای عمومی اهواز. نظر به داشتن لیسانس بهداشت بیشترین پرونده های ارجاعی به ایشان، غالباً مربوط به جرایم بهداشتی، مواد غذایی، محیط زیست و تاحدی جرایم پزشکی دارویی است.

■ پزشکان درجه مواردی به خاطر افشای اطلاعات پزشکی قابل مجازات هستند و در چه مواردی به خاطر عدم افشای آن...؟

به موجب ماده ۶۴۸، ق.م.ا، اطباء و جراحان، ماماها و دارو فروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می شوند هرگاه در غیر از موارد قانونی، اقدام به افشای آن نمایند، به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار ریال تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شوند.

همچنین پزشکان مکلفند در مواردی به تجویز قانون، از جمله در مورد بیماریهای واگیردار خطرناک، به وزارت بهداشت و درمان جهت جلوگیری از شیوع آن، اطلاع دهند.

■ آیا خودبیمار که در شرایط بحرانی به سر می برد، صلاحیت اعلام رضایت و برائت رادارد؟ (با نگرشی بر اهلیت در حقوق خصوصی)

اگر بیمار بالغ باشد، و در شرایط روحی مناسب به سر برسد و دارای اراده آزاد باشد، می تواند و الا اعلام رضایت با اولیای بیمار است. در شرایط اضطراری نیاز به اخذ اجازه نیست (ماده ۶۰ قانون مجازات) والدین و اولیای قانونی صغیر یا محجور نیز صالح هستند.

■ حدود و اختیارات والدین در معالجه فرزندان، خصوصاً معالجات همراه با ریسک و خطر بالا چقدر است؟

بر اساس ماده ۶ قسمتی از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و واگیردار (مصوب ۱۳۲۰)، والدین و سرپرستان قانونی اطفال و محجورین مکلف به درمان آنها هستند. حتی مسامحه در این امر

اطلاعات چندان قابل عرضه ای در خصوص جایگاه قضات در کشورهای دیگر ندارم تا با قضات ایران مقایسه نمایم، و همین قدر می دانم مثلاً در کشوری مثل انگلستان، از لحاظ مادی، یک نفر قاضی تازه کار، حقوق ماهیانه ای در حدود یک و نیم برابر حقوق نخست وزیر آن کشور دریافت می کند یا در کشوری مثل پاکستان، در بدو امر، یک قاضی ضمن برخورداری از حقوق یک و نیم میلیون تومانی، یک منزل مناسب، دو نفر خدمه - یکی جهت انجام امور خارج از منزل و دیگری جهت انجام امورات منزل - و یک اتومبیل مناسب در اختیار وی قرار می گیرد.

در اسلام نیز شأن منزلت قضایی بسیار بالاست. ولی در یفا که تاکنون جایگاه قاضی حفظ نشده است.

مجازات حبس از ۱۱ روز تا ۱ ماه و یا جزای نقدی خواهد داشت. واضح است که معالجات حتی با ریسک بالا به لحاظ عدم سوء نیت و جنبه درمانی و بهبودی مجازاتی نخواهد داشت.

■ راجع به تخلفات محیط زیست توضیح بفرمایید؟

منظور از جرایم محیط زیست، تخلفات و جرایمی عبارت از پخش نمودن یا آمیختن مواد خارجی با آب یا هوا یا خاک و زمین است به هم میزان که کیفیت فیزیکی، شیمیایی یا بیولوژیکی آن به طوری که برای انسان و سایر موجودات زنده مضر باشد. مثل دفع غیر بهداشتی فاضلابهای صنعتی در رودخانه ها، ریختن سموم نباتی در دریا و رودخانه و...

■ آیا تا به حال با سرقت پرونده یا مفقود شدن اوراق روبه رو شده اید؟

در اهواز هم با مورد سرقت پرونده وهم با مفقودیت پرونده مواجه شدم. که در یک روز پرمشغله کاری متهم، پرونده را با استفاده از فرصت و غفلت کارکنان دفتر، ربوده که پس از چند دقیقه مطلع شده و با پیگیری بسیار، متهم با پرونده در سطح شهر دستگیر و اقدام لازم قانونی صورت گرفت.

مفقودیت پرونده ای نیز ماهها به طول انجامید که سرانجام این مشکل هم حل شد. ■ به کادر اداری چه نگاهی دارید؟

اگرچه کادر اداری و دفتری دادرسی کم سابقه اند، اما به لحاظ داشتن تحصیلات دانشگاهی و معلومات تئوریک مناسب، با اندکی آموزش عملی می توان از آنها نیروهای ارزشمندی برای آینده پدید آورد.

■ شما شأن قضاوت را با توجه به سهولت رسیدن به مقام قضاوت در ایران نسبت به سایر کشورها چگونه می بینید؟

◀ خانم المیرا نفی زاده - دادیار شعبه دوم

اصل، احقاق حق است

لیسانس حقوق از واحد تهران شمال دانشگاه آزاد، دارای ۹ ماه سابقه کار قضایی، دادیار تحقیق دادسرای ناحیه ۶ و سپس دادیار شعبه دوم دادسرای جرایم پزشکی.

■ به عنوان یک قاضی زن، آیا در کار قضایی احساس برابری با مردان می نمایید؟

شاید از خانمها در قسمتهای قضایی متفاوت استفاده شود. ولی تا به حال تبعیض خاصی ندیده ام. البته برخی از سمتها مثل بازپرسی، کمتر به خانمها محول شده که انشا... با ظرفیتهایی که خانمها از خود نشان داده اند، احتمال مساعدت رؤسا وجود دارد.

■ در مورد تخلفات بیمارستانها، آیا